

Markku Fredman:

(Advokaatti 6/2006)

Asianajajilla ei sijaa oikeusministeriön tulevaisuuskat- sauksessa.

Oikeusministeriö on muiden ministeriöiden tapaan julkaissut oman katsauksensa 8-10 tulevan vuoden keskeisistä kehitystekijöistä ja ongelmista. Katsauksessa on 38 sivua ja liitteitä. Sen voi ladata ministeriön sivuilta osoitteesta www.om.fi/36566.htm. Katsauksen otsikko on Oikeudenmukainen ja turvallinen yhteiskunta.

Katsauksessa on käyty läpi koko oikeusministeriön hallinnonala, josta asianajajakuntaa ehkä eniten kiinnostaa jakso oikeuden parempi saatavuus. Parempaa saatavuutta aiotaan jatkossa toteuttaa vähentämällä käräjäoikeuksia, rajaamalla muutoksenhakuoikeutta ja perustamalla paikallisia neuvonta- ja oikeuspalveluita.

Katsaus on hämmentävä, koska ministeriöllä ei näytä olevan mitään näkemystä siitä miten asianajalaitos maassamme osallistuu oikeuden saatavuuden turvaamiseen. Sähköisestä asiakirjasta oli helppo etsiä sanat, jota alkavat "asianaj". Hittejä löytyi tasan kaksi kappaletta: ensimmäisessä kohdassa todetaan, että oikeusaputoimistot ja yksityiset asianajajat tarjoavat aiempaa paremmin palveluja maan eri osissa. Toteamus ei vastaa asianajajaliitossa vallitsevaa näkemystä siitä, että juuri alueellisesti on 8-10 vuoden aikajänteellä tapahtumassa melkoista eläköitymistä asianajajakunnassa ja esim. Kymin osastossa 52,2 % asianajajista on yli 56-vuotiaita, Mikkelin osastossakin 43 %. Mikkelin ja Lapin osastoissa ei ole yhtään alle 35-vuotiasta asianajajaa.

Toinen asianajajiin liittyvä maininta kuuluu: "Hyvän asiakaspalvelun toteuttaminen harvaan asutuilla seuduilla on ongelmallista myös oikeusaputoimistoille, joiden toiminta on ennen muuta asianajotoimintaa". Pääjaksoissa hallintolainkäytön joutuisuuden lisääminen ja tehokas rikosasioiden käsittelyketju ei mainita asianajajia tai muita avustajia lainkaan.

Ministeriö ei siis näe vastuullaan olevan oikeuden saatavuuden toteuttamisen liittyvän asianajajiin miltään muilta osin. Johtuisikohan tämä siitä, että ministeriössä ei liene

yhtään virkamiestä, jonka tehtäväkuvaan kuuluisi koko asianajalaitoksen hyödyntäminen yhteiskunnan eduksi. Oikeusaputoimistoja laajentamalla ja neuvontakioskeja suunnittelemalla toteutetaan politiikkaa, joka kiristää täyden palvelun asianajotoimiston menestymismahdollisuuksia. Haitan kärsii etenkin kasvukeskusten ulkopuoliset yrittäjät ja yritykset, joita ei palvella oikeusaputoimistoissa.

Asianajalaitoksen kehityksen kannalta ei kovin ruusuiselta näytä myöskään seuraava lausuma ministeriön katsauksessa: "Kansalaisten kannalta tärkeää on saada oikeudellisia neuvoja mahdollisimman vaivattomasti. Tuomioistuinmenettelyä usein edeltäville oikeudellisille neuvontapalveluille kansalaisilla on huomattavasti useammin tarvetta kun käräjäoikeuspalveluille, joten palveluverkoston tiheydelle ja alueelliselle saatavuudelle on asetettava korkeampia vaatimuksia. Asiakkaan läsnäolo on luonnollisesti usein tarpeen silloin, kun annetaan oikeudellista neuvontaa. - - -

Toimivan paikallispalvelujärjestelmän kehittäminen voisi olla mahdollista organisoimalla kansalaisten kannalta keskeiset palvelut koko maan kattavaksi, erilaisia oikeuspalveluja tarjoavaksi yhtenäiseksi palveluverkostoksi. Verkostoon voitaisiin yhdistää myös esimerkiksi julkisen edunvalvonnan, kuluttajaneuvonnan ja talous- ja velkaneuvonnan palveluja. Eräs vaihtoehto voisi olla rakentaa palveluverkosto kihlakuntahallinnon yhteispalvelupisteiden varaan."